

О. В. Базик,
головний інженер Corezoid. Inc, м. Дніпро
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-4279-1460>

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.15.172

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАБІЛЬНОСТІ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

О. Bazyk,
Senior Engineer Corezoid. Inc, Dnipro

FINANCIAL AND ECONOMIC SECURITY IN ENSURING THE STABILITY OF THE ECONOMIC
DEVELOPMENT OF THE ENTERPRISE

У статті досліджується комплексний підхід до управління фінансово-економічною безпекою, який охоплює ідентифікацію загроз, оцінку ризиків, моніторинг економічної безпеки та алгоритмізацію заходів для їх нейтралізації. Встановлена роль фінансово-економічної безпеки у забезпеченні стабільності економічного розвитку підприємства внаслідок впливу внутрішніх і зовнішніх загроз на діяльність підприємства, а також методи їх виявлення, попередження та нейтралізації на основі сучасних науково-методологічних прийомів для прийняття управлінських рішень. Це окреслює необхідність впровадження комплексного підходу до управління економічною безпекою на основі розробки стратегій для попередження та нівелювання загроз з метою встановлення взаємозв'язку між макроекономічними умовами та економічною безпекою підприємств, враховуючи вплив політичних та соціально-економічних факторів на стабільність його діяльності із адаптацією до кращих міжнародних практик управління економічною безпекою.

The article examines a complex approach to managing financial and economic security, which is aimed at identifying threats, assessing risks, monitoring economic security, and algorithmizing measures to neutralize them. The role of financial and economic security in ensuring the stability of the economic development of the enterprise is established on the basis of the analysis of the influence of internal and external factors on the financial and economic activity of the enterprise, as well as methods of their determination.

On the basis of modern scientific and methodological approaches to the assessment of economic security and its practical significance for making management decisions, the need for a comprehensive approach to economic security management, which includes monitoring, is substantiated, and the development of a strategy to prevent economic threats as a key factor in the stability and competitiveness of an enterprise in conditions of an unstable market economy. The complexity of the approach to ensuring the financial and economic security of enterprises is provided by determining the impact of political, social and economic changes on the stability of their activities with adaptation to the best global practices of economic security management, which provides the establishment of a relationship between macroeconomic conditions and the economic security of enterprises.

Considerable attention is paid to the assessment of the economic security of enterprises in terms of its objectivity and combination, which significantly expands the possibilities of analysis and allows more precisely to determine the key parameters that characterize the efficiency of the enterprise's economic activity based on the use of various tools and approaches to identify the main initial indicators of the impact on business efficiency. This approach opens up new opportunities for increasing the efficiency of economic security management of enterprises, which is not just a state of protection of its interests, but should represent a system of conditions created to ensure protection from internal and external threats, as well as to achieve the goals of economic activity.

Ключові слова: фінансово-економічна безпека, економічні загрози, оцінка ризиків, моніторинг економічної безпеки, макроекономічні фактори.

Key words: financial and economic security, economic threats, risk assessment, economic security monitoring, macroeconomic factors.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Фінансово-економічна безпека підприємства є ключовим чинником, що визначає його стабільність і конкурентоспроможність у сучасних умовах ринкової економіки. Сучасні підприємства стикаються з численними викликами, такими як глобалізація, постійні зміни в економічному середовищі та фінансові кризи. У цих умовах забезпечення фінансово-економічної безпеки стає критично важливим завданням для керівників підприємств.

Здатність підприємства вчасно виявляти внутрішні та зовнішні загрози, оцінювати їхній вплив і розробляти ефективні стратегії для їхньої нейтралізації є важливою передумовою для його стабільного розвитку.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Аналіз останніх наукових публікацій показує, що економічна безпека підприємства є складним і багатограним явищем, яке охоплює широкий спектр факторів і показників. Дослідження доводять, що ефективно управління економічною безпекою включає не тільки захист комерційної таємниці, а й постійний моніторинг та аналіз впливу зовнішніх і внутрішніх загроз на стабільність підприємства. Багато науковців підкреслюють важливість інтегрованого підходу до забезпечення економічної безпеки, що включає виявлення, оцінку та управління ризиками. Особливо акцентується увага на значенні фінансової стійкості, здатності адаптуватися до змін у ринковому середовищі та вміння підприємства ефективно реагувати на потенційні загрози.

У вивченні питань фінансово-економічної безпеки підприємства варто відзначити таких дослідників, як А.А. Бєленький, М. В. Кизим, В.М. Гейц, І.А. Бланк, Г.О. Дерев'янка, О.В. Ковальчук, В.С. Пономаренко, О.М. Таран. Ці та інші науковці роблять вагомий внесок у розвиток теорії та практики забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств, досліджуючи різні аспекти цього складного та важливого питання.

МЕТА СТАТТІ

Формулювання цілей статті полягають в дослідженні та обґрунтуванні ролі фінансово-економічної безпеки у забезпеченні стабільності та конкурентоспроможності підприємства. Стаття присвячена виявленню внутрішніх і зовнішніх загроз, що можуть впливати на економічну безпеку підприємства, а також розробці методологічних підходів для їх ідентифікації, оцінки та нейтралізації.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Поняття "фінансово-економічна безпека" у певній галузі економіки потребує окремого вивчення та глибокого дослідження як самостійної економічної категорії. Це пов'язано з тим, що фінансово-економічна безпека підприємства є ключовою умовою його стабільної роботи та розвитку. Вона включає сукупність заходів, спрямованих на захист підприємства від внутрішніх та зовнішніх загроз, забезпечення його фінансової стійкості, конкурентоспроможності та здатності до відновлення ресурсів.

Фінансово-економічна безпека передбачає наявність механізмів і інструментів, які дозволяють підприємству своєчасно виявляти та реагувати на потенційні ризики, що можуть вплинути на його фінансовий стан і операційну діяльність. До таких ризиків відносяться зміни в ринковій кон'юктурі, коливання валютного курсу, зміни в законодавстві, а також внутрішні проблеми, такі як неефективне управління ресурсами, низька продуктивність праці та низька якість продукції.

Щоб забезпечити фінансово-економічну безпеку підприємства, потрібно розробити та впровадити стратегічний план і політику, які включають фінансовий контроль, аудит, управління ризиками та оцінку інвестиційної привабливості. Важливим аспектом є також створення корпоративної культури, що підтримує відповідальність і прозорість у бізнес-процесах.

В контексті конкретної галузі, фінансово-економічна безпека повинна враховувати особливості виробництва та ринку, на якому працює підприємство. Наприклад в аграрному секторі слід зосередитися на управлінні

природними ресурсами, сезонними коливаннями, кліматичними умовами та аграрною політикою держави. Для промислових підприємств важливо враховувати технологічні нововведення, постачання сировини, виробничі потужності та ринковий попит.

Таким чином, поняття "фінансово-економічна безпека" є критично важливим для забезпечення стійкості та конкурентоспроможності підприємства в довгостроковій перспективі. Глибоке вивчення цього поняття як окремої економічної категорії допомагає краще зрозуміти механізми, які забезпечують стабільність і процвітання підприємств у змінному економічному середовищі. Це обумовлено тим, що фінансово-економічна діяльність підприємства зосереджена на забезпеченні його ресурсами, а також на підтримці стабільності його фінансових операцій.

Управління фінансово-економічною діяльністю є ключовим для підтримки стабільного економічного розвитку підприємства в цілому. Фінансові ризики, завдяки своїм потенційно негативним наслідкам, становлять одну з найсерйозніших загроз. Отже, фінансово-економічна безпека повинна розглядатися як окремий аспект управління, що потребує спеціалізованих підходів та інструментів для вчасного виявлення і нейтралізації можливих загроз. Це дозволить підприємству забезпечити стабільний розвиток та зберегти свою конкурентоспроможність на ринку.

Економічні ризики для національної економіки можуть мати дестабілізуючий вплив на бізнес-процеси, особливо на рівні окремих підприємств. В умовах сучасних викликів підприємствам потрібен високий рівень економічного захисту від зовнішніх і внутрішніх негативних факторів для забезпечення їх безперервного функціонування. Тому ефективне управління підприємствами сьогодні вимагає впровадження науково обґрунтованих і методологічно точних підходів до оцінки та управління їх економічною безпекою.

У сучасних умовах особливу важливість набуває розробка як оперативних, так і довгострокових заходів для оцінки економічної безпеки. Це дозволяє зменшити невизначеність і запобігти або нейтралізувати як зовнішні, так і внутрішні загрози, що у свою чергу сприяє ефективному розвитку і підвищенню конкурентоспроможності підприємств.

Однак оцінка економічної безпеки підприємства, досі є однією з найменш досліджених тем, незважаючи на її значну практичну важливість. Результати такої оцінки є основою для розробки управлінських стратегій, спрямованих на стабілізацію і поліпшення діяльності підприємства. Відповідно точність і своєчасність оцінки економічної безпеки визначають обґрунтованість і ефективність заходів, що вживаються для її забезпечення.

У сучасній національній економіці, яка постійно стикається з економічними кризами, ключове значення має розробка ефективних інструментів для впливу на загрози та механізмів підвищення економічної безпеки підприємств. Це суттєво вплине на їх функціонування та перспективи розвитку.

У цьому контексті важливо зрозуміти природу виникнення економічних загроз та визначити ефективні управлінські впливи на них. Тут необхідно використовувати такі інструменти як моніторинг і алгоритмізація загроз, щоб чітко визначити напрямки їх нейтралізації.

Ефективне функціонування підприємства в сучасних економічних умовах неможливе без ретельного аналізу внутрішніх і зовнішніх загроз та пов'язаних з ними ризиків для його економічної безпеки. Тому розробка механізмів для попередження та усунення таких загроз є критично важливою, оскільки господарська діяльність підлягає впливу численних факторів. Важливо ідентифікувати, систематизувати і враховувати ці фактори при оцінці економічної безпеки підприємства.

З суб'єктивної точки зору, аналіз економічної безпеки часто зосереджується на мікрорівні, де основна увага приділяється фінансовій складовій діяльності підприємства. Водночас, факторний вплив макрорівня на господарські процеси часто не підлягає ні кількісній, ні якісній оцінці. У сучасних умовах ефективного управління підприємствами ключовим завданням є виявлення та оцінка всього спектру ризиків і загроз для економічної безпеки, з метою їх нейтралізації та подальшого врахування при розробці стратегії розвитку.

Еволюція наукових поглядів на поняття "економічна безпека підприємства" демонструє його різнобічність у трактуванні. Спочатку економічну безпеку визначали як "забезпечення умов для збереження комерційної таємниці та інших конфіденційних відомостей підприємства" [5]. Пізніше це поняття розширилося і стало асоціюватися з впливом факторів внутрішнього та зовнішнього середовища. Тепер його трактують як стан захищеності життєво важливих інтересів підприємства від реальних і потенційних джерел небезпеки чи економічних загроз, що можуть виникнути як у внутрішньому, так і зовнішньому його середовищі [10].

Сучасне розуміння економічної безпеки набуло нових рис і тепер визначається як сукупність факторів, що забезпечують незалежність, стійкість і здатність до розвитку підприємств в умовах дестабілізуючих впливів. Вона також охоплює захист науково-технічного, технологічного, виробничого та кадрового потенціалу підприємств від прямих або непрямих загроз [7]. Це підкреслює інтегративний підхід до трактування поняття "економічна безпека" і його оцінку з огляду на макроекономічні чинники впливу.

Отже, сучасна економічна наука ідентифікує інформаційні, кадрові, фінансові та техніко-технологічні загрози як основні ризики для економічної безпеки. Ефективне використання ресурсного потенціалу є ключовим аспектом захисту від цих загроз і забезпечення стабільного функціонування підприємства. Звідси основною метою економічної безпеки є гарантування сталого і максимально ефективного функціонування підприємства, а також підтримка високого потенціалу для подальшого розвитку бізнесу.

Щоб досягти цієї мети, слід визначити основні групи загроз і оцінити їх вплив на систему економічної безпеки сучасного підприємства. Це передбачає використання теоретичних підходів, які класифікують загрози за різними критеріями [1]:

- за сферами виникнення: внутрішні та зовнішні загрози;
- за об'єктами посягання: майно, інформація, технології тощо;

Рис. 1. Алгоритм комплексного моніторингу загроз економічній безпеці підприємств

Джерело: систематизовано, узагальнено та згруповано за даними [1, 9].

- за природою виникнення: економічні, правові, екологічні, конкурентні загрози;
- за величиною втрат: значні та катастрофічні;
- за ступенем ймовірності: малоймовірні, ймовірні, вірогідні;
- за часовим проміжком: близькі та віддалені загрози.

Класифікація загроз є вихідною точкою для формування системи економічного захисту, тому системний підхід до оцінки має охоплювати ряд показників, а саме:

- динамічність розвитку підприємства;
- ефективність використання ресурсів;
- порівняння власних бізнес-процесів з бізнес-процесами конкурентів.

Важливим компонентом системи оцінки рівня економічної безпеки є врахування макрозагроз. Для аналізу ризиків на макrorівні ефективно використовувати SWOT-аналіз, який є популярним інструментом у стратегічному плануванні. Однак для комплексного дослідження економічної безпеки цей аналіз слід адаптувати, включаючи політичні, технологічні, соціальні, правові та природні фактори, які значно впливають на діяльність підприємств.

Останні можуть становити значні обмеження через існуючі правові або інституційні недосконалості в підприємницькій сфері. Оцінка макрозагроз може проводитися як у галузевому, так і в регіональному (територіальному) контекстах, що потребує розробити алгоритм комплексного моніторингу загроз економічній безпеці підприємства (рис. 1).

Загалом загрози в галузевому контексті можна визначити через характеристики сфери функціонування підприємства, тоді як в територіальному контексті ключовими будуть специфічні особливості регіону. Основні елементи оцінки економічної безпеки включають орга-

нізацію виробництва, економічні та господарські зв'язки, а також системи стимулів, управлінського планування, фінансування, оподаткування та ціноутворення.

Важливим елементом оцінки економічної безпеки підприємства є антикризове управління. Воно грає ключову роль у забезпеченні економічної безпеки, оскільки допомагає виявити кризовий стан підприємства, який може бути результатом як об'єктивних, так і суб'єктивних чинників.

Антикризове управління необхідне для виходу підприємства з кризового стану шляхом розробки і впровадження заходів для його санації, особливо коли криза викликана об'єктивними причинами і не може бути вирішена іншими способами.

Використання цього підходу дозволяє підприємству зосередитися на трансформаційних процесах, які включають підвищення ефективності роботи, прискорення бізнес-процесів та створення і розвиток маркетингових служб для дослідження ринку товарів.

Загалом механізм оцінки економічної безпеки підприємства потребує відповідного підходу, що охоплює щонайменше п'ять основних аспектів [6]:

- системний аналіз: включає дослідження взаємозв'язаних елементів, кожен з яких може функціонувати як окрема система. Оцінка економічної безпеки підприємства передбачає всебічне дослідження всіх аспектів його функціонування. Цей підхід охоплює як зовнішнє, так і внутрішнє середовище підприємства, а також визначає взаємозв'язки між ними;

- логічний підхід: передбачає структурування управлінських рішень для кожної проблеми відповідно до визначених цілей, з вибором найефективніших шляхів їх вирішення. Він включає врахування чинників невизначеності під час розробки заходів з економічної безпеки, де ризик є кількісною мірою цієї невизначеності;

- процесний підхід: характеризує елементи забезпечення безпеки, розглядаючи економічну безпеку як безперервний процес у діяльності підприємства. Цей процес розгортається в середовищі, яке підлягає внутрішнім змінам, підтримує стабільність функціонування та створює можливості для розвитку. У цьому контексті оцінка економічної безпеки зводиться до визначення ефективності заходів, що спрямовані на забезпечення безпеки підприємства;

- функціональний підхід: проводиться з урахуванням основних функціональних складових, таких як фінансова, інтелектуальна і кадрова, техніко-технологічна, політико-правова та інформаційна. Склад цих складових не є фіксованим і може змінюватися в залежності від галузі, стратегічних цілей та завдань підприємства. Перевага цього підходу полягає в тому, що він дозволяє відстежувати зв'язок між організаційно-економічними рішеннями у сфері економічної

безпеки і змінами в параметрах функціонування підприємства на різних етапах його стратегічного розвитку;

— ресурсний підхід: фокусується на важливості ресурсів, організаційних здібностей і компетенцій для підвищення ефективності підприємства в умовах невизначеності. Цей підхід акцентує увагу не на традиційних ресурсах, а на унікальних, які забезпечують конкурентні переваги і дозволяють підприємству отримувати доходи, недоступні іншим учасникам ринку. Перевага ресурсного підходу в оцінці економічної безпеки полягає в тому, що він дозволяє зосередитися на внутрішніх джерелах конкурентних переваг, оптимально використовуючи можливості, що виникають у швидко змінюваному середовищі.

Незважаючи на переваги окремих підходів до оцінки економічної безпеки, для досягнення найбільш повної та об'єктивної оцінки необхідне їх комбінування. Це розширює можливості аналізу та дозволяє точніше визначити ключові параметри, що характеризують ефективність господарської діяльності підприємства.

Різноманітність інструментів і підходів до оцінки економічної безпеки дозволяє виявити основні вихідні показники, що впливають на ефективність бізнесу. Однак, через високий рівень невизначеності в зовнішньому середовищі, формалізовані методи прогнозування не завжди забезпечують точність, оскільки інформація про минуле може не відповідати реальності майбутніх змін. У таких випадках доцільно використовувати неформалізовані методи прогнозування, орієнтуючись на знання та досвід експертів. Для оцінки ділового клімату можна розробити кілька сценаріїв розвитку зовнішнього середовища: песимістичний, оптимістичний і найбільш ймовірний.

Оцінка економічної безпеки не повинна обмежуватися лише жорстким протиставленням різних підходів. Важливо застосовувати комбіновані методи, що поєднують формалізовані та неформалізовані підходи для оцінки функціонування підприємства. Такі підходи повинні орієнтуватися на узгодження змін внутрішніх чинників із змінами у зовнішньому середовищі. Це забезпечить не лише актуальну конкурентоспроможність, а й довгострокову економічну безпеку підприємства.

Як вже зазначалося раніше, для сталого розвитку підприємств критично важливо мати ефективну систему економічної безпеки, яка є важливою як на макро-, так і на мікрорівні. Проте питання економічної безпеки досі залишаються недостатньо розробленими в теоретичному та практичному контекстах. Багато вітчизняних підприємств не усвідомлюють або недооцінюють значення цього питання і не мають чіткої уяви про функції та обов'язки служб економічної безпеки. Крім того, самі служби економічної безпеки часто не мають повного розуміння того, які сфери повинні входити в їхню діяльність. На практиці їх робота зазвичай обмежується захистом від конкурентів, ворожих елементів і злочинних угруповань.

При цьому важливо пам'ятати, що кожне окреме підприємство є невід'ємною частиною суспільства та

держави. Огляд безпеки лише на макрорівні, без урахування взаємозв'язків між підсистемами був би неповним.

Безпека кожного конкретного підприємства має значення для громадян, суспільства і держави. Підприємства є ключовими елементами в реалізації державної соціальної і фінансової політики, забезпеченні зайнятості населення та наповненні державного бюджету. Тому за відсутності цілісної системи організації безпеки, неузгодженого законодавства і неопрацьованих механізмів захисту економічних інтересів від загроз, питання економічної безпеки підприємств стає особливо актуальним.

Попередні дослідження категорії "економічна безпека" показали, що вона почала використовуватися в українській економічній літературі та практиці відносно недавно. До початку 90-х років ця проблема не отримувала достатньої уваги. Теоретичне обґрунтування методів забезпечення економічної безпеки стало актуальним під час переходу до ринкових відносин, коли економіка суб'єктів господарювання та їх умови стали особливо вразливими. Це призвело до появи перших вітчизняних публікацій на цю тему. З того часу питання економічної безпеки стало важливою складовою нормативних документів і активно обговорюється в політичних і економічних дискусіях серед науковців і практиків.

Розуміння економічної безпеки серед науковців є неоднозначним через зміни в параметрах, викликані невизначеністю економічного середовища. Це спричинило потребу у створенні чіткої концептуальної основи для економічної безпеки суб'єктів господарювання. Світові тенденції демонструють формування окремих наукових напрямів для реагування на загрози економічній безпеці. Зокрема розвиваються концепції "екосистеми" для оцінки економічної безпеки держави та "екосекурності" для економічної безпеки підприємств [3].

Залежно від підходу, трактування поняття "економічна безпека" може бути різним. Так одним із визначенням розглядає економічну безпеку як динамічну складову економіки, що адаптується до змінюваних вимог часу, акцентуючи увагу на специфічних особливостях об'єкта в умовах невизначеності та ризику [4]. Інше визначення описує економічну безпеку як сукупність заходів, спрямованих на забезпечення стабільного розвитку підприємства через створення сприятливих умов і нейтралізацію як зовнішніх, так і внутрішніх загроз [2].

Економічну безпеку підприємства можна також розглядати через призму системного підходу. Деякі дослідники визначають економічну безпеку як стан захищеності інтересів підприємства від внутрішніх і зовнішніх загроз, що досягається завдяки реалізації компетенцій у правовій, економічній, організаційній, інженерно-технічній та соціально-психологічній сферах, а інші фахівці трактують економічну безпеку як процес досягнення стабільності системи, при якому відсутні фактори, що можуть негативно вплинути на її функціонування [7, 8].

Аналіз різних підходів до визначення поняття "економічна безпека" дозволяє виділити два основні напрями: філософський та організаційний.

Філософський підхід, який має кілька варіацій, трактує економічну безпеку як стан, що забезпечує захищеність від внутрішніх і зовнішніх небезпек для підтримання стабільності системи. Цей підхід базується на концепції захисту життєво важливих інтересів особистості, суспільства та держави від загроз. Звідси економічна безпека може бути визначена як стан, при якому відсутні загрози і забезпечено належний рівень захисту від потенційних небезпек.

Крім того, у межах цього підходу існує ризик заміни поняття економічної безпеки поняттям "захищеність", яке також не має однозначного визначення. Це створює низку питань, таких як: як виміряти цей стан, як оцінювати його ефективність, які встановити допустимі межі та інші аспекти.

З точки зору організаційного підходу, економічна безпека не є просто станом захищеності інтересів суб'єкта, а скоріше представляє собою систему умов, створених для забезпечення захисту від внутрішніх і зовнішніх загроз, а також для досягнення цілей його діяльності. При всьому цьому відповідальність за підтримання та моніторинг економічної безпеки лежить безпосередньо на самому підприємстві. Успішне забезпечення економічної безпеки веде до стабільності функціонування та підвищує ефективність фінансово-економічної діяльності підприємства.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Аналіз фінансово-економічної безпеки у забезпеченні стабільності економічного розвитку підприємства демонструє ключову роль цього аспекту в сучасних умовах. Фінансово-економічна безпека є критично важливим компонентом для підтримання стабільності і стійкого розвитку підприємства. Вона охоплює різноманітні аспекти, включаючи захист від внутрішніх і зовнішніх загроз, забезпечення фінансової стійкості, управління ризиками та оптимізацію ресурсів. Забезпечення такої безпеки дозволяє підприємству ефективно реагувати на економічні виклики, підтримувати безперервність бізнес-процесів і реалізовувати стратегічні цілі.

Для досягнення стабільного економічного розвитку, підприємства повинні не тільки впроваджувати системи контролю і моніторингу фінансових ризиків, але й розвивати стратегії, що включають як проактивні, так і реактивні заходи. Це включає в себе забезпечення фінансових резервів, диверсифікацію джерел доходів, покращення управлінських практик та адаптацію до змінюваного ринкового середовища.

Таким чином, фінансово-економічна безпека є фундаментом стабільного економічного розвитку підприємства. Її ефективне управління сприяє не тільки захисту від загроз, але й реалізації довгострокових стратегічних цілей. Сучасні підприємства повинні постійно вдосконалювати свої підходи до забезпечення фінансово-економічної безпеки, адаптуючи їх до змінюваних умов ринку і нових викликів.

Література:

1. Бінко І., Шлемко В. Як забезпечити економічну безпеку України. Всеукраїнські відомості. 2016. № 138 (810). С. 3—8.

2. Васильчак С.В., Жидяк А.Г. Корпоративний механізм безпеки суб'єктів господарювання. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. 2011. № 2. С. 278—285.

3. Голіков І.В. Сутність та еволюція поняття економічної безпеки. Проблеми економіки. 2014. № 1. С. 309—314.

4. Забродский В., Капустін Г. Теоретичні основи оцінки економічної безпеки галузі та підприємства. Бізнес Інформ. 2019. № 15—16. С. 35—37.

5. Ілляшенко С.Г. Складові економічної безпеки підприємств та підходи до їх оцінки. Актуальні проблеми економіки. 2017. № 3 (21). С. 11—19.

6. Капустін Г. Економічна безпека галузі та підприємства. Бізнес Інформ. 2018. № 11—12. С. 44—49.

7. Ковальов Д., Плетнікова І. Кількісна оцінка рівня економічної безпеки підприємства. Економіка України. 2021. № 4. С. 35—40.

8. Коженювські Л. Управління безпекою. Актуальні проблеми економіки. 2014. № 1. С. 147—154.

9. Кракос Ю.Б. Підхід до оцінки рівня фінансової складової економічної безпеки підприємства. Економіка, фінанси і право. 2020. № 12. С. 7—12.

10. Пашнюк Л. Загрози економічній безпеці підприємства та засоби їх нейтралізації. Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Економіка. 2013. № 10. С. 93—96.

References:

1. Binko, I. and Shlemko, V. (2016), "How to ensure the economic security of Ukraine", *Vseukrains'ki vido-mosti*, vol. 138, no. 810, pp. 3—8.

2. Vasylychak, S.V. and Zhidyak, A.H. (2011), "Corporate security mechanism for business entities", *Naukovyj visnyk L'vivs'koho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav*, vol. 2, pp. 278—285.

3. Golikov, I.V. (2014), "Eessence and evolution of the concept of economic security", *Problemy ekonomiky*, vol. 1, pp. 309—314.

4. Zabrodskyi, V. and Kapustin, G. (2019), "The theoretical basis for assessing the economic security of the industry and the company", *Biznes Inform*, vol. 15—16, pp. 35—37.

5. Ilyashenko, S.G. (2017), "Components of economic security of enterprises and approaches to their assessment", *Aktual'ni problemy ekonomiky*, vol. 3, no. 21, pp. 11—19.

6. Kapustin, G. (2018), "Economic security of industry and company", *Biznes Inform*, vol. 11—12, pp. 44—49.

7. Kovalev, D. and Pletnikova, I. (2021), "Quantitative assessment of the level of economic security of the enterprise", *Ekonomika Ukrainy*, vol. 4, pp. 35—40.

8. Kozenjovski, L. (2014), "Security management", *Aktual'ni problemy ekonomiky*, vol. 1, pp. 147—154.

9. Krakos, Y.B. (2020), "An approach to assessing the level of the financial component of the economic security of an enterprise", *Ekonomika, finansy i pravo*, vol. 12, pp. 7—12.

10. Pashniuk, L. (2013), "Threats to the economic security of the enterprise and the means of their neutralization", *Visnyk Kyivs'koho natsional'noho universytetu im. T. Shevchenko. Ekonomika*, vol. 10, pp. 93—96.

Стаття надійшла до редакції 24.07.2024 р.